

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน การสนับสนุนจาก
ครอบครัวและชุมชน กับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน
โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์

นางสาวทวิวรรณ กิ่งโคกกรวด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-638-923-8
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, KNOWLEDGE
RELATED TO DIABETES, FAMILY AND COMMUNITY SUPPORTS
WITH SELF-CARE PERFORMANCE OF DIABETIC PATIENTS,
COMMUNITY HOSPITALS, KALASIN PROVINCE

Miss Taweewan Gingkokgraud

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Program in Nursing Administration

Graduate School

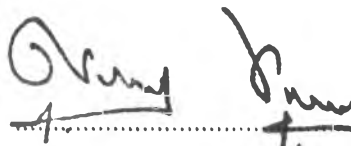
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-923-8

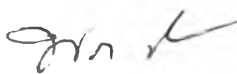
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน
การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน กับการดูแลตนเองของผู้ป่วย
โรคเบาหวาน โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์
โดย นางสาวทวิวรรณ กิ่งโลกกรวด
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุฤกษ์

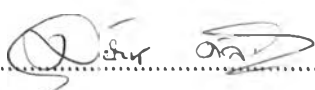
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุฤกษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสุม)

ทวิวรรณ กิ่งโคกกรวด : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน กับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, KNOWLEDGE RELATED TO DIABETES, FAMILY AND COMMUNITY SUPPORTS WITH SELF-CARE PERFORMANCE OF DIABETIC PATIENTS, COMMUNITY HOSPITALS, KALASIN PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสถิตย์, 139 หน้า. ISBN 974-638-923-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน กับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 274 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน กับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

ผลการวิจัยพบดังนี้

1. การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับดี
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนตัวแปร เพศ อายุ และระยะเวลาที่เจ็บป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์.....
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา 2540.....

ลายมือชื่อนิติ ทวิวรรณ กิ่งโคกกรวด.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [ลายมือ].....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -.....

3970613936 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : SELF-CARE PERFORMANCE / KNOWLEDGE RELATED TO DIABETES /
FAMILY AND COMMUNITY SUPPORTS / DIABETIC PATIENTS

TAWEEWAN GINGKOKGRAUD : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL
FACTORS, KNOWLEDGE RELATED TO DIABETES, FAMILY AND
COMMUNITY SUPPORTS WITH SELF-CARE PERFORMANCE OF DIABETIC
PATIENTS, COMMUNITY HOSPITALS, KALASIN PROVINCE. THESIS
ADVISOR : ASST. PROF. PUANGTIP CHAIPHIBALSARISDI, Ph.D. 139 pp.
ISBN 974-638-923-8.

The purposes of the research were to study self-care performance of diabetic patients at community hospitals, Kalasin Province, and to search for the variables that correlated with the self-care performance. These variables were personal factors, knowledge related to diabetes, family and community supports. The research sample were 274 diabetic patients, selected by multi-stage sampling technique. The instrument was an interview consisting of personal factors, knowledge related to diabetes, family and community supports with self-care performance of diabetic patients.

The findings of this study are as follows :

1. Self-care performance of diabetic patients was at a good level.
2. There was a significant relationship between educational status and occupation with self-care performance of diabetic patients at the .05 statistical level. However, there was no statistically significant relationship between other personal factors with self-care performance. The other personal factors were sex, age and duration of illness.
3. There was a positive significant relationship between knowledge related to diabetes with self-care performance at the .05 level.
4. There was a positive significant relationship between family and community supports with self-care performance at the .05 level

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์,

สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิสิต..... ทวีวรรณ กิ่งกอกกราด

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

ณ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสมฤดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสุม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ช่วยเหลือตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกทราบซึ่งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เจ้าหน้าที่ทุกท่าน รวมทั้งผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากทุนวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย และคุณนรากร เมืองฮาม จึงขอขอบพระคุณ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา คุณธนกร จันทาเสถียร เกษัชรวันชัย จรัสเวคิน คุณวิชัยและคุณแสงอรุณ นางทองคำ ที่ให้กำลังใจและให้การช่วยเหลือ สนับสนุนแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ทวีวรรณ กิ่งโลกกรวด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ๖

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ๖

กิตติกรรมประกาศ ๗

สารบัญ ๗

สารบัญตาราง ๘

สารบัญภาพ ๘

บทที่

1 บทนำ 1

 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 5

 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

 1.3 แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย 6

 1.4 ขอบเขตของการวิจัย 9

 1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 12

 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 16

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 17

 2.1 ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน 17

 2.2 การดูแลตนเอง..... 31

 2.3 ปัจจัยส่วนบุคคลกับการดูแลตนเอง 47

 2.4 ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานกับการดูแลตนเอง 50

 2.5 การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนกับการดูแลตนเอง 52

 2.6 การให้บริการบริการผู้ป่วยโรคเบาหวานของโรงพยาบาลชุมชน 57

 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย 60

3 วิธีดำเนินการวิจัย 63

 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 63

 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 65

 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล 72

 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล 73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
5.1 สรุปผลการวิจัย	99
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	102
5.3 ข้อเสนอแนะ	109
รายการอ้างอิง	111
ภาคผนวก	118
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	120
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย	122
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	124
ประวัติผู้วิจัย	139

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ความแตกต่างระหว่างโรคเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินและพึ่งอินซูลิน.....	26
2	บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในสถานบริการระดับต่างๆ	59
3	จำนวนโรงพยาบาลชุมชนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์	64
4	จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำแนกตามโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์	65
5	แบบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานของผู้ป่วยโรคเบาหวาน	67
6	แบบสัมภาษณ์การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนของผู้ป่วย โรคเบาหวาน	68
7	แบบสัมภาษณ์การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน	70
8	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือแบบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน และการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน	72
9	จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่เจ็บป่วย	76
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม	78
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการดูแลตนเองด้านอาหาร จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	79
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการดูแลตนเองด้านยา จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	80
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการดูแลตนเอง ด้านการออกกำลังกาย จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	80
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการดูแลตนเองด้านการ ประหม่นและแก้ไขภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	81
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการดูแลตนเอง ด้านการดูแลเท้า จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	82

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม	83
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานด้านระยะมีความไวต่อการเกิดโรค จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	84
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานด้านระยะก่อนมีอาการของโรค จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	85
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานด้านระยะมีอาการของโรค จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	85
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานด้านระยะป้องกันความพิการจากโรค จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	86
21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม	88
22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากครอบครัวด้านความใกล้ชิดผูกพัน จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	89
23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากครอบครัวด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	89
24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากครอบครัวด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนา จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	90
25	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากครอบครัวด้านการมีคุณค่าในตนเอง จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	90
26	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากครอบครัวด้านการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม ..	91
27	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากชุมชนด้านความใกล้ชิดผูกพัน จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	91
28	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากชุมชนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	92
29	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากชุมชนด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนา จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	92

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
30	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากชุมชน ด้านการมีคุณค่าในตนเอง จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม	93
31	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการสนับสนุนจากชุมชน ด้านการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม ..	93
32	จำนวนและร้อยละของเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาที่ เจ็บป่วย จำแนกตามระดับของการดูแลตนเองและความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน	94
33	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานกับ การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน	96
34	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน กับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน	97

สารบัญภาพ

แผนภาพ

หน้า

1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

62